se tak, jak tomu svědčí zpředu uvedené rozhodnutí a praxe většiny sborových a okresních soudců.

Nynějším četným projednacím soudcům nestačí, když strany samy nebo svými advokáty sepíšou a předloží výkazy a podání ku projednání potřebná dle přípustnosti druhé věty třetího odstavce upraveného § 29 nesporného řízení, kterážto věta tam byla přenešena ze známého ministerského nařízení ze dne 7. května 1860 č. 120 ř. z. tím v další byť jen provisorní platnosti ponechaného, — vykládají si titéž soudcové tento vlastně starý a jen opět obnovený stav projednací stále ještě v duchu zrušeného článku IX. bývalého krátkodobého politicky kompromisně nezdařeného zákona č. 161/1921 a když požádá strana soudce, aby jí projednal pozůstalost sám, tento se domnívá, že požádané projednání pozůstalosti jím samým straně odepříti prý nesmí, že v takovém případě nemá svého soudcovského uvážení, nýbrž že prý má zde volné uvážení strana.

Tato nyní provozovaná soudní praxe jest přímo proti upravenému § 29 nespor. říz. a proti obnovenému § 185 řádu č. 94/1855 ř. z. na úkor notáře ku projednacím úkonům povolaného, kterému se následkem uvážení po většině zámožnějších stran, o kterých se říká, že dobře vědí, že jim soudce nesmí odepřít, aby jim neprojednal pozůstalost sám, že nezáleží na soudcově uvážení, nýbrž že rozhoduje uvážení stran, — dostanou pozůstalosti s malým jměním, mnohdy zadluženým, třeba s dědici nezletilými a se stranami, které prý o onom uvažovacím dobrodiní nevědí a co nesnese notářského účtování. Činí to dojem, jakoby se tak dělo schválně, aby se na jedné straně docílila pochvala a tak zvaná popularita a na druhé straně pohana a nenávist.

Duch onoho zrušeného článku IX. se dostal nejen do rozhodnutí nejvyššího soudu, nýbrž i přešel do vládního návrhu nového notářského řádu na příklad do § 215 nedůsledným a projednávajícího notáře znehodnocujícm rčením, které zní: »Je-li některá věc přikázána notáři, mají přece strany na vůli buď samy nebo jimi zastoupeným zmocněncem podle zákona k tomu ustanoveným — (rozuměj advokátem, neboť notáři by se to zakazovalo) — sepsati podání a výkazy a předložiti je soudu atd.« jakož i do mnoho jiných vládou navržených ustanovení, jichž výluky a doplňky, pokud by byl ještě čas, jsou nadmíru žádoucí.

Kdyby notářstvu nebyla přidělena agenda projednací obligatorně, tu k odstranění všelijakých možných důsledků onoho nesprávně kompromisního ducha bylo by jedině logické a s danými zákony na pravou míru přivedené znění navrženého § 215 asi takto:

»Dokud některá věc není přikázána notáři, mají svéprávní účastníci na vůli buď sami nebo svými zmocněnci dle zákona k tomu ustanovenými a zastupujícími nekolisní zájmy těch kterých účastníků sepsati písemná podání s návrhy a výkazy předložiti je soudu ku přijetí a schválení. Jen jsou-li podání s návrhy a výkazy vadná a nemohou býti řádně vyřízena nebo zastupuje-li tentýž zmocněnec účastníky zájmů kolisních anebo se projednání příliš vleče, buď projednání přikázáno notáři.«

Jest nesmyslno chtíti konstruovati nový řád a dělati z notáře nový orgán státní správy bez obligatorní agendy a jemu na jedné straně pro strany potřebnou a účelnou práci přikazovati a na druhé straně zase mu ji od stran libovolně dáti odnímati.

JUDr. František Matouš:

Z praxe.

III.

Smlouva trhová, v níž kupující zavázal se zaplatiti obecní dávku z přírůstku hodnoty nemovitostí z ní vyměřenou, zpoplatňuje se buď s výhradou doměření, až bude známa její výše, anebo vyčkává se s poplatky státními vůbec, až úřad, dávku tu v daném případě vyměřující, oznámí částku jím předepsanou. V obou těchto případech zůstává ovšem spis ležeti nedokončený, a to měsíce, ba i léta, což arci nikterak neprospívá depurační akci u berních úřadů a okresních finančních ředitelstev svého času nařízené.

Agenda řečené dávky jest skutečně názorným příkladem neudržitelnosti poměrů ve finančnictví samosprávy. Zatím co každoročně u právních zástupců deponují se u příležitosti sepisu smluv trhových statisíce jako záruky za tuto dávku, které i po několik roků čekají marně na příslušné rozkazy platební — trpí obce neustále nedostatkem peněžitých prostředků, který nuceny jsou paralysovati drahými zápůjčkami na zřejmou újmu poplatnictva, ačkoliv přiměřeným uspíšením vyměřování této dávky zajistil by se jim i při nynějším velmi podstatném její snížení slušný pravidelný zdroj příjmový.

Ježto za zapravení této dávky n e r u č í nemovitost, z jejíž převodu vlastnického byla vyměřena (§§ 13 a 14 č. 143/22 Sb. z. a n., dodatek III.), poskytujíc zástavu za ni pouze tenkráte a jenom nepřímo, je-li totiž kupec, proti němuž byl exekučně vymáhán pravoplatný rozkaz platební pro nedobytnost na zciziteli, doposud její vlastníkem, — jest v zájmu veřejném, aby v každém jednotlivém případě neprodleně řízení vyměřovací bylo zahájeno a co nejdříve skoncováno, protože stalo se již, že dávka ta musila býti jakožto nevymožitelná odepsána, poněvadž předepsána byla tak pozdě, že smluvní strany, za ni osobně ručící, neměly již postižitelného jmění, poněvadž vlastnictví nemovitosti, o níž tehdy běželo, bylo zatím již opětně k n i h o v n ě převedeno.

Avšak již samo zavedení procesu vyměřovacího jest velmi nesnadno přivoditi. Vyčkává-li se na úřední výzvu ku podání přiznání (§ 16 druhá věta), čekává se na ni nejméně jeden rok po smlouvě. A i tehdy, zasílá-li se ve lhůtě 14denní, stanovené v prvé větě cit. § 16 při oznámení zcizovacího jednání s ověřeným opisem smlouvy také zevrubně vyplněný a zcizitelem vlastnoručně podepsaný úřední formulář přiznávací, a doloží-li se přílohami, prokazujícími všechny údaje v něm uvedené a pro výměru dávky směrodatné, pak čeká se zase předlouho, zdali takové nejúplněji a nejsvědomitěji adjustované přiznání ráčí dotyčný úřad vzíti vůbec za podklad celého řízení.

Přihodilo se totiž, že Zemský Inspektorát pro zemské dávky v Praze v řadě případů takových po drahné době znenadání (r. 1924) rozeslal výzvy ku podání nového přiznání a to s výslovným podotknutím, že »Zaslané přiznání jest bezpředmětným, ježto bylo podáno bez úředního vybídnutí.« Proti tomuto zákonem nikterak nedoloženému postupu Z. I. byla ovšem podána neprodleně stížnost ku Zemskému správnímu výboru, a v ní dovozeno, že v pravidlech o této dávce není nikde zákazu, který by zapovídal poplatníku podání přiznání

z vlastní iniciativy, když se jí nemůže dočkati od úřadu, a dále že povinnosti oznámiti všechny podstatné okolnosti pro výměru téže dávky rozhodné, uložené v prvé větě cit. § 16 lze dokonale vyhověti pouze podrobným přiznáním blanketovým, a mimo to důrazně poukázáno na těžkopádnost a neúčelnost nynější praxe vůbec, jakož i na to, že počínání takové, ignorující dobrou vůli poplatníka, hlásícího se z vlastního popudu liknavému úřadu, a briskně ji odmítající, jest s to vyhladiti poslední zbytky zájmu a smyslu pro potřeby veřejné jakož i poplatnické svědomitosti a morálky.

Vyřízení tohoto obrněného rekursu bylo v pravdě typické: post multum vere temporis došel stěžovatele výměr — že stížnost a její přílohy nebyly náležitě kolkovány atd., a připojen nezbytný šek na doměrek, ale jak asi vyřídí se vlastní obsah tohoto podání, na to čeká se již nyní čtvrtý rok!!! — — což jest ovšem snadno vysvětlitelno. Zmíněný požadavek Z. Insp. nového přiznání měl totiž velmi průhlednou tendenci: uvésti ve zmatek poplatníka, vzbuditi jeho nedůvěru ku právnímu zástupci a pochybnost ve správnost jeho elaborátu, a tak docíliti, aby bez odborného přispění vyplnil si poznovu zaslaný blanket sám, arci údaji zcela jinými, umožňujícími těžit z jeho neznalosti a vyměřiti dávku co nejvyšší. — Tolik jest však jisto, že od té doby případ takový se již neopakoval.

Ale i vyměřovací řízení samo, bylo-li s ním již jednou přece jen započato, vleče se do nekonečna, i když veškeré dotazy poplatníkem i obecními úřady jsou bez průtahů zodpovídány, a přes to, že právní pomoci finančních úřadů a soudů, připuštěné dle § 29 pravidel, jest stále hojněji používáno. Při nynější sazbě dávky při drobných prodejích (jmenovitě menších pozemkových parcel) bylo by možno v mnohém případě použíti řízení zkráceného dle § 20 pravidel, zejména tehdy, když zcizitel sám podal obšírné přiznání ihned při smlouvě.

Ačkoliv dochází již druhý rok platnosti snížené dávky, přece ještě množství smluv sepsaných za působnosti sazby dřívější leží netknuto kdesi zahrabáno ve spoustách aktů, které lze tušiti z enormních cifer jednacích čísel Z. I., které patrně vedeny jsou ab urbe condita, avšak naproti tomu není vzácným případem, že jest tvrdošíjně vymaháno nové přiznání ohledně smlouvy již dávno zpoplatněné, a jen pečlivé uschování platebního rozkazu již jednou vydaného, ovšem pod zcela jiným číslem a datem, a šekové stvrzenky, dokazující zaplacení částky jím vyměřené, zachrání stranu před novým potahováním a placením, ježto jenom tak podaří se přesvědčiti Z. Insp., že ve stozích spisů u něho nesvládnutelně se vršících též věc »běhá« pod dvěma různými čísly.

Avšak u městských úřadů, pokud pověřeny jsou vyměrou této dávky, namnoze nebývá tomu lépe. Maloměstsky zamotaná vlákna místních pletich a rozmanitých ohledů, trochu indolence a netečnosti vedoucích činitelů, bezradnost a nerozhodnost komisí, a nepatrná výkonnost draze placeného, protože nekvalifikovaného úřednictva, zaviněná úřadováním v jednoduché frekvenci, aspoň na venkově jistě neodůvodněné, způsobuje i tady, že ani neustálým osobním intervencím nepodaří se docíliti uspíšené skoncování výměry dávky, na kterouž někdy stačí úrok z kauce před léty na ni zadržené.

Značně bylo by lze přispěti prozatím alespoň ku přípravě pozdější nápravy těchto poměrů, kdyby přímo stavovskou povinností učiněno bylo nečekati předchozího úředního vyzvání, ale podávati ve lhůtě § 16 pravidel prvá věta úplná přiznání na úředním formuláři náležitě doložená, a vůbec sledovati celý proces vyměřovací ve všech jeho údobích asi tak, jak naznačeno bylo ve článku »Břímě, které lze zmírniti« (České Právo č. 8/24). Důsledně soustavný postup takový stavu celého nemohl by zůstati bez odezvy, neboť rostoucí tím materiál, takřka automaticky pravidelně docházející, dosavadní praxí nezpracovatelný, prokázal by naléhavou nutnost její reformy.

Snad dospělo by se pak konečně ku poznání, že také zde jest zapotřebí zásahu unifikující se správy, odstraněním i této dvojí koleje, ježto není zajisté ekonomickým, zjišťují-li se u téže smlouvy tytéž okolnosti její podobnými prostředky cestou dvojí, totiž rekvisičním (a inkvisičním) řízením vedeným berními úřady a též i Zemským inspektorátem a městskými úřady, zejména když posléze uvedené oba úřady čím dále tím více dožadují se různých dat, vyšetřených úřadem berním, zvláště ohledně ocenění rozmanitých závazků kupcem převzatých, jmenovitě služebností bytu a výměnků, a obzvláště pak zjištěné skutečné ceny trhové, — čehož všeho používá se pak při vyměřování obecní dávky z přírůstku hodnoty nemovitotsí, takže často opatřují si samostatně podle své kalkulace jenom hodnotu nabývací pokud se týče ku 1/1-1914, a ocenění včítatelných nákladů investičních, ale že vše to mohlo by se díti úřadem jedním.

Analogie jednotného rozkazu platebního na daně všeho druhu předepisované témuž poplatníkovi, osvědčí svoji účelnost také v oboru poplatkovém, neboť i zde jest třeba poplatníka chrániti, ne singulis actionibus vexaretur, a zároveň šetřiti nákladem osobním i věcným, pohlcovaným dosud rozmanitými úřady snadno sjednotitelnými.

Při ohlašování smluv trhových a dobrovolných dražeb nemovitostí bernímu úřadu možno přece snadno připojiti přiznání ohledně cen či hodnot nabývacích a doklady o investicích pro dávku tuto směrodatných, kterýž správnost a spolehlivost jejich dá si zjistiti týmž písemným dotazníkem a výslechem ústním, jehož používá ku vyšetřování okolností, pro svoje účely rozhodných, a pak jedním rozkazem platebním byly by vyměřeny všechny poplatky a dávky státní i samosprávné, při čemž dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí, chudinské procento dražební a 10% přirážka obecní ku poplatku nemovitostnímu při převodech inter vivos jím současně předepsané byly by splatny také u berního úřadu, právě tak, jako přirážky všech samosprávných celků, jimž by se pak podobným způsobem přeúčtovaly po odečtení přiměřeného refundačního paušalu za jejich výměru a vybrání, který by byl jistě nepoměrně nižší, nežli režie dosavadních aparátů tím se zabývajících. Řízení zjednodušilo by se také tím, že takovýto jednotný platební rozkaz vydán by byl dle společného přiznání obou smluvních stran, jimi podepsaného, a dle vyšetřování s nimi oběma vedeného, čímž ušetřena byla by na příklad obnova celého řízení přiznavacího, nastupující v případě, kdy jest nutný při dávce z přírůstku záruční platební rozkaz proti kupci, a dále byla by z něho zřejma vnitřní souvislost všech poplatků a dávek, jím předpisovaných, čímž usnadněno bylo by i vyřízení eventuelního rekursu, pro něj stanovena byla by zase lhůta jednotná, ať již stěžoval by si

kdo do celého výměru nebo pouze ohledně některého poplatku či jednotlivé dávky. Přidržení pak obou smluvních stran ku povinnosti přiznávací a účast jejich při šetření potom prováděném jest pouze spravedlivým předpokladem jejich solidárního závazku ručebního.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Opovídá-li akciová společnost nové členy správní rady k zápisu do obchodního rejstříku, nestačí prokázati jejich státní občanství domovským listem, nýbrž jedině osvědčením o státním občanství, vydaným podle vyhlášky ministerstva vnitra z 15. prosince 1926 č. 225 sb. z. a n.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze 4. května 1928 R I 303/28 Firm 844/28. Krajský soud v Litoměřicích z 15. února 1928.)

Akciová společnost na těžbu uhlí podala opověď členů správní rady k zápisu do obchodního rejstříku. Opověď tu rejstříkový soud vrátil k doplnění v tom směru, aby vykázáno bylo státní občanství nových členů správní rady osvědčením dle vyhlášky ministerstva vnitra č. 225/1926 sb. z. a n., výnos min. spravedlnosti ze dne 28. prosince 1926 č. 54—907 sdělení věstníku min. spr.

Vrchní zemský soud stížnosti nevyhověl. Odůvodnění: Dle § 16 stanov společnosti musí většina správních radů býti státními občany republiky Československé. Skutečnost státního občanství musí ale tak, jako každá jiná skutečnost opovězená v obchodním rejstříku, býti osvědčena dle předpisu §u 22 min. nař. z 9. března 1863 č. 27 ř. z. Jakožto průkaz o státním občanství nestačí však domovský list tohokterého člena správní rady, nýbrž může býti podán toliko osvědčením o státním občanství podle vyhlášky min. vnitra ze dne 15. prosince 1926 č. 225 sb. z. a n., která osvědčení takové upravuje. Právem proto požaduje soud rejstříkový naříkaným usnesením, aby státní občanství členů správní rady dle citované vyhlášky bylo vykázáno.

Jest proto rekurs bezpodstatný a proto mu nebylo lze vyhověti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu rovněž nevyhověl. Odůvodnění: nejvyšší soud prozkoumav spisy, neshledal, že by napadené usnesení bylo ve zřejmém odporu se zákonem neb se spisy, neb že by bylo stiženo zmatečností. Není tu tedy podmínek §u 16 cís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. a nemohlo býti dovolacímu rekursu vyhověno. —r.

Odporuje-li usnesená změna stanov hospodářského družstva ustanovení zákona (§ 1 zák. č. 70/1873 ř. z. Ku př. rozšíření veškeré činnosti družstva i na nečleny), jest rejstříkový soud oprávněn, vrátiti opověď k opravě, nemůže však usnesenou změnu stanov z části zapsati a pokud odporuje zákonu zápis její odepříti, nýbrž nepodaří-li se provésti předem opravu, jen v celku zamítnouti.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. května 1928 R I 366/28. Krajský soud v Táboře Firm 417 Dr VI 14/32.)

Hospodářské družstvo v S. oznámilo rejstříkovému soudu změnu svých stanov se žádostí o zápis usnesení změny té. Změna týkala se čtyř bodů ohledně účelu společenstva a usneseno bylo na valné schůzi společenstva, že účelem jeho na dále bude: a) poučovati členy o zařízeních, která jsou prospěšna zemědělství a hmotnému povznesení jeho, b) postaviti skladiště na zemědělské plodiny a výrobky a přijímati do nich plodiny a zemědělské výrobky svých členů ke společnému zpracování a zpeněžení, c) opatřovati členům semena, stroje, nářadí atd., d) postaviti nebo nejmouti výrobní podniky a zařízení na zpracování nebo přepracování zemědělských výrobků v hospodářství členů vytěžených a e) vyvinouti činnost uvedenou pod b), c), d) i s nečleny.

První soud povolil zápis změny stanov pokud se týče odstavce účelu společenstva ad a, b, c, d. Naproti tomu odepřel zapsati změnu také ohledně odstavce e) účelu družstva, určující, že družstvo může činnost svou vyvinovati i s nečleny, poněvadž ustanovení to odporuje předpisu §u 1 zákona o společenstvech.

Rozkladu žadatelkou podanému rejstříkový soud nevyhověl z těchto důvodů: Soud rejstříkový neshledává důvodu, aby se odchýlil od dosavadní praxe důsledně nejvyšším soudem schvalované. (Srovnej rozh. nejvyšš. s. č. 1756, 4273, 4984, 6387 sbírky nejv. s.)

Jest sice pravda, jak uvádí družstvo, že v zákoně o daních přímých z 15. června 1927 č. 76 sb. z. a n. rozlišují se výdělková a hospodářská společenstva, pokud tato obmezují obchodní činnost na své členy podle §u 75 zák. (§ 68 I 1 f) a podniky stejných společenstev, které neobmezují obchodní činnost na své členy podle §u 83, a že jsou určeny zvláštní sazby pro společenstva ta, a sice pro prvá, pokud jejich obchodování se pohybuje v zákonných a stanovami určených mezích (§ 83 zák.). Lze také z tohoto posléze uvedeného zákonného předpisu souditi, že družstva, která při svém obchodování vybočují z mezí zákonných a stanovami určených, musí platiti zvláštní výdělkovou daň v plné sazbě.

Ale z předpisů těch nelze usuzovati, že by dosud jednomyslně uznávaná povaha družstev jakožto svépomocných sdružení zásadně obmezených na členy byla změněna. Vždyť již zákon o přímých daních osobních z 25./10. 1896 v §u 83 jmenuje společenstva, která neobmezují svého obchodování na své členy způsobem v §u 85 vytčeným, má tedy obdobné ustanovení, jako nový zákon o daních přímých a přesto nebylo praksí uznáváno, že společenstva mohou rozšiřovati svou veškerou činnost i na nečleny. Nutno za to míti, že nový zákon o daních přímých má na mysli jen přípustné obchodování mezi členy a nečleny v mezích zákona, nikoli však rozšiřování veškeré činnosti i na nečleny a že arci vyvozuje daňové důsledky z takového nepřípustného rozšiřování. (Rozh. č. 1756.)

Některá družstva podle své povahy musí jistou činnost rozvinovati i s nečleny, aby dosáhla svého účelu. Zákon o daních přímých i prováděcí nařízení k němu uvádějí v §u 75 a k tomuto §u některé takové činnosti, z nichž ještě nevzniká pro družstvo ztráta mimořádně nízké sazby výdělkové daně. Ale kromě těchto činností jsou činnosti další, které družstvo podle povahy své musí prováděti i s nečleny, a taková družstva má patrně zákon o daních přímých v §u 68 I 1 f) na mysli.

Kdyby byla schválena změna stanov, podle níž družstvo by mohlo hlavní svou činnost podle potřeby a nutnosti vyvinovati i s nečleny, znamenalo by to v důsledcích rozšíření veškeré podstatné činnosti i na nečleny; to však odporovalo by povaze družstva jako společenstva ve smyslu §u 1 zákona o společenstvech, podle něhož má býti družstevní činnost zásadně obmezena na členy.

Soud stolice druhé nevyhověl rekursu družstva. Důvody:

Ku správným stavu věci i zákonu hovícím důvodům naříkaného usnesení, na které se rekurent odkazuje, dodává se jenom ještě toto:

Společenstva jsou spolky o neuzavřeném počtu členů, které mají za účel podporovati výdělek neb hospodářství svých členů.

Z toho následuje, že společenstva jsou omezena zásadně na členy své a vyloučeni jsou tudíž nečlenové z účasti na takových společenstvech. Tak tomu je i v daném případě, kde jde o družstvo skladištní.

Předmět podnikání, který si družstvo, o něž jde, vytklo v §u 2 stanov, směřuje zřejmě k tomu, aby podporován byl výdělek a hospodářství jeho členů, jímž se státi může každá fysická osoba (§ 5 stanov), která má v obvodu družstva bydliště neb tam má najmutý neb pachtovaný nemovitý majetek a i právnická osoba, když tam má sídlo neb nemovitý majetek. Proto také není přípustno ustanovení §u 2 lit. e) stanov, že činnost pod lit. b), c) a d) §u 2 stanov může družstvo vyvinouti i s nečleny, neboť družstvo má předem hájiti zájmy členů, nikoli ale nečlenů.

Odvolávání se na zákon z 15. června 1927 č. 76 sb. z. a n. není na místě, neboť tímto zákonem upraveny jsou daňové předpisy ohledně družstev, ale nikoli jejich vnitřní struktura, kterou jedině posuzovati jest dle zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. (§ 1).

Náhledu rekurenta, že prvý soud měl zápis buď celý provésti neb celý zamítnouti, nelze přisvědčiti, neboť, když soud shledal, že stanovy jinak hoví zákonu a toliko částečně se odchylují, nebylo závady, aby to, co zákonu odpovídá, bylo zapsáno.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu, zrušil obě nižší rozhodnutí a nařídil rejstříkovému soudu, aby o opovědi nově rozhodl. Odůvodnění: Stěžující si družstvo napadá usnesení rekursního soudu po stránce věcné i formální.